

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Сунай Ибрямов Ибрямов, катедра „Физика и астрономия“, Факултет по природни науки, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“

по област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.1. Физически науки, научна специалност „Астрофизика и звездна астрономия“, по тема „Характеристики на междузвездната среда и околосвездното вещество при взаимодействащи двойни звезди“ за нуждите на отдел „Звезди и звездни системи“, обявен от Института по астрономия с Национална астрономическа обсерватория към БАН, съгласно обява в ДВ бр. 47 от 04.06.2024 г.

с единствен кандидат: гл. ас. д-р Янко Маринов Николов, Институт по астрономия с Национална астрономическа обсерватория, Българска академия на науките

Гл. ас. д-р Янко Николов е роден през 1981 г. Дипломира се като бакалавър по „Физика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2014 г. През 2015 г. от същия университет придобива магистърска степен по специалност „Астрономия и астрофизика“, а година по-късно и по специалност „Методика на обучението по физика и астрономия“. През 2019 г. защитава докторска дисертация в Института по астрономия с Национална астрономическа обсерватория (ИА с НАО) към БАН на тема „Спектрални и спектрополяриметрични изследвания на Ве рентгенови двойни звезди“ и става доктор по астрофизика и звездна астрономия.

От 2006 г. д-р Я. Николов работи в ИА с НАО, като последователно заема длъжностите: оператор на 2 м телескоп (от 2006 г. до 2014 г.), физик (от 2014 г. до 2019 г.), асистент (от 2014 г. до 2020 г.) и главен асистент (от 2020 г.). В периода 2022-2023 г. е работил и като учител към Центъра за подкрепа за личностното развитие – Народна астрономическа обсерватория и планетариум „Николай Коперник“ – гр. Варна. Водил е курсове по астрономия за деца в Народното читалище „Възраждане – 1928“ в гр. София.

По обявения конкурс, кандидатът представя списък от 25 публикации, 5 от които (№ 1, 2, 5, 6 и 7) фигурират в автореферата на докторската му дисертация, поради което предмет на разглеждане са останалите 20. Всички публикации, с изключение на № 4 (в сборник от международна конференция, видим в Scopus), са в издания, попадащи в системата от квартили (Q1 – 7 публикации, Q2 – 2 публикации, Q3 – 5 публикации и Q4 – 5 публикации). Публикациите му са публикувани в международни реномирани издания, както следва: 4 в *Astronomy & Astrophysics*, 2 в *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society*, по 4 в *Astronomische Nachrichten* и *Bulgarian Astronomical Journal*, и по 1 в *Universe*, *Data*, *New Astronomy*, *Astrophysics and Space Science*, *Contributions of the Astronomical Observatory Skalnaté Pleso* и *Proceedings of the XI Bulgarian-Serbian Astronomical Conference*.

Д-р Я. Николов е първи или единствен автор на три от представените публикации, една от които попада в Q1, което е свидетелство, че той има съществен личен принос в представените изследвания. Публикациите на кандидата се базират на уникални наблюдателни данни и съдържат оригинални резултати и приноси, предвид и изданията, в които същите са публикувани. Нямам критични бележки по изложените научни резултати. За провеждане на описаните изследвания се изисква много добро познаване на наблюдателната апаратура и методите за провеждане на наблюдения, обработка и анализ, които той е усвоил и прилага на много високо ниво.

Основните научни интереси на д-р Я. Николов са свързани с получаване и анализ на фотометрични, спектрални и спектрополяриметрични наблюдения. Някои от основните му научни приноси по темата на конкурса включват:

- чрез спектрополяриметрични наблюдения на звезди по посока на повторно новата звезда T CrB са направени 3D карти на разпределението на междузвездния прах, оценени са размера на праховите зърна и е изчислена екстинкцията към обектите;
- направени са 3D карти на екстинкцията по посока на T CrB и е изчислено, че междузвездният прах се намира на разстояние до 400 pc по посока на звездата;
- чрез анализ на спектрополяриметрични наблюдения е установено, че T CrB няма собствена поляризация;
- детайлно е изследвана собствената поляризация на звездата RS Oph след избухването ѝ през 2021 г.;
- за първи път е регистриран фликеринг при звездата EF Aql, достигащ до 0,2 звездни величини.

За участие в конкурса, кандидатът представя списък с 90 цитирания, всичките в издания, реферирани/индексирани в Web of Science/Scopus, което означава, че получените от него научни резултати се приемат много добре от астрономическата колегия. Според Scopus *h*-индексът му е 5.

Д-р Я. Николов е участвал в екипите на 7 научни проекта (6 национални по Фонд „Научни изследвания“ към МОН и 1 по конкурс на БАН), като на два от тях е бил ръководител. Резултатите, получени от него са добре заявени и публично. Той е участвал в 22 научни форума, 12 от които са международни, където е представил общо 17 постера и 18 доклада. Той е желан и канен лектор в различни астрономически школи и семинари с ученици и студенти. Носител е на отличие за най-значимо научно постижение на ИА с НАО за 2023 г. и наградата за най-успешен проект, финансиран по „Програма за подпомагане на млади учени и докторанти в БАН – 2017 г.“ в научно направление „Астрономия, космически изследвания и технологии“.

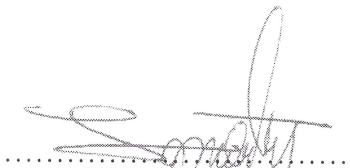
По отношение на минималните изисквани точки по групи показатели за академичната длъжност „доцент“ от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България и допълнителните изисквания от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН, кандидатът събира необходимия брой точки по различните показатели.

Познавам д-р Я. Николов от повече от 10 години от НАО „Рожен“ и от участията в научни конференции. Според мен той е изграден учен и прецизен наблюдател с оригинални научни приноси в областта на тематиката на конкурса.

Заклучение

Цялостната дейност на кандидата напълно съответства на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му и специфичните допълнителни изисквания на БАН и ИА с НАО за заемане на академичната длъжност „доцент“. Давам **положителна** оценка на кандидата и **препоръчвам** на уважаемия Научен съвет на ИА с НАО да избере гл. ас. д-р Янко Маринов Николов на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 4.1. Физически науки, научна специалност „Астрофизика и звездна астрономия“.

14.10.2024 г.

.....
/доц. д-р С. Ибрямов/